

For 17. november 1943.

N O R S K V I L J E

Organ for heimefronten.

Norge skal vernes med viljer av stål.

Kommunikeet fra TREMAKTSKONFERANSEN i Moskva ble offentliggjort den 1. november. Avtalen er tiltrådt av Kina, som har undertegnet ved sin ambassade her i Moskva. Forhandlingene fant sted i en hjertelig og oppriktig ånd. Hele den frie verden - og ikke minst folkene i de okkuperte land - hilser Moskvakonferansens beslutninger med lysende glede. Beslutningene som er fattet er veien til virkelig gjørelse... av de lengsler alle folkeslag bærer i seg, om at freden må vinnes etter at aksemaktene er knust. Alle dem, først og fremst i aksemaktens leir, men også enslige seilere i den frie verden, som har hatt håp om at der ikke ville bli oppnådd full enighet i Moskva, er blitt skammelig skuffet. Moskvakonferansens beslutninger er en seier for freden og det internasjonale samarbeids sak. Nazistatenes og deres satellitaters skjebne er beseilet. Romania, Ungarn, Finland og Bulgaria forsøker nå å redde det som reddees kan. De vil trekke seg ut av krigen, men tyske Gestapotropper og landenes heimlige nazister holder folkene i sjakk, men overalt gjører motstanden.

Forhandlerne gjennomgikk alle spørsmål som de tre regjeringer hadde satt opp på dagsordenen. Det ble vedtatt endelige vedtak for enkelte spørsmål vedkommende, andre spørsmål blir gjenstand for videre spesialbehandling av sakkyndige, og en del saker vil bli behandlet ad diplomatisk vei. Man drøftet åpent og inngående de forholdsregler som vil bli tatt for å forkorte krigen. Bestemte militære aksjoner ble diskutert, og det ble truffet vedtak til forberedelse av aksjonenes iverksettelse på grunnlag av et nært samarbeid mellom de tre land. De tre makter og Kina har undertegnet et dokument som understreker betydningen av å opprettholde et nært militært samarbeid også etter krigen. Dette system forutsetter at alle fredselskende folk skal ha adgang til å være med i samarbeidet til sikring av freden. Der vil bli opprettet en rådgivende europeisk kommisjon i London til behandling av alle europeiske spørsmål som oppstår etterhvert som krigen går sin gang. Et lignende råd for italienske saker skal opprettes med representanter for Storbritannia, De forente stater, Sovjetsamveldet og Frankrike. Dette råd vil også bli tiltrådt av greske og jugoslaviske representanter.

Beslutningene:

1. De fellesaksjonene som vi har forpliktet oss til mot den felles fiende, vil fortsette til seiren er vunnet med det mål for øyet å organisere og å opprettholde freden.
2. Nedrustning av den felles fiende.
3. Vi vil ta alle de forholdsregler som vi anser nødvendige, for å forebygge krigerske konflikter i framtiden.
4. En internasjonal organisasjon, basert på selvstendighet og frihet for alle frihetselskende nasjoner, vil bli opprettet. Alle stater som vil, kan slutte seg til denne organisasjon.
5. I det øyemed å opprettholde en nasjonal fred og trygghet vil de tilslut

tede nasjoner søke råd hos hverandre. Vi vil ikke anvenne militær styrke unntaken mot en angriper - og da bare etter felles rådslagninger. Vi vil skape en overenskomst med henblikk på regulering av rustningene til hin- armen etter krigen.

ITALIA:

1. Det er nødvendig at den italienske regjering blir demokratisk, at fascismen og alt dens onde vesen rykkes opp med roten og at italienerne må få full rett til å bygge opp frie organisasjoner og dannelsen av politiske partier for de lag av det italienske folk som alltid har vært mot fascis- men.
2. Italienerne må gis pressefrihet, talefrihet og religionsfrihet.
3. Alle organisasjoner, som fascistene har skapt, må oppløses.
4. Alle dårlige elementer må styrtes fra regjeringen og administrasjonen forøvrig.
5. Alle politiske fanger må løslates.
6. Det skal dannes demokratiske kommunestyre.
7. Fascistførerne og de generaler i hæren som vites å være eller mistenke for å være krigsforbrytere, må arresteres og stilles for retten.

Det italienske folk vil senere få rett til å velge sin egen styreform.

De tre regjeringers utenriksministre har erklært at det overlates til de alliertes øverstkommanderende på grunnlag av de instruksjoner de har fått, å bestemme det tidspunkt, da disse skal settes i kraft.

Angående Østerrike: De tre nasjoner er enige om at Østerrike, som var det første frie land som ble overfalt av nazistene, skal frigjøres for tysker- nes herredømme. Østerrikerne selv har et ansvar som de ikke kan komme fra, for deltakelse i krigen på Tysklands side. Østerrikerne selv må yte sin innsats i kampen for befrielsen. Derved ønsker de allierte å åpne veien for det østerrikske folk, såvel for de andre nasjoner, for en varig fred.

Stalin, Churchill og Roosevelt har sendt ut denne felleserklæring:

"Når tiden til å innrømme våpenstillstand kommer, vil en hvilkensomhelst regjering som er valgt i Tyskland, måtte utlevere de tyske offiserer eller menn eller kvinner, som er ansvarlige for krigsforbrytelser, og de vil bli straffet ifølge de frie lands lover og av de frie regjeringer som er blitt valgt der. På denne måte vil tyskerne få vite at de som har vært med på mishandlinger av polske offiserer eller av franske, belgiske, hollandske og norske gissler, eller av det polske folk eller av russere i de områder som nå er befridd, vil bli sendt tilbake til gjerningsstedet for sine for- brytelser, for å bli dømt der.

Måtte de som ennå ikke har besudlet sine hender med uskyldig blod, vokte seg for å komme inn i de skyldiges rekke, for de tre allierte mak- ter vil forfølge dem - om så til verdens ende - for å overlevere dem til påtaleretten og verdens dom".

NORGESNYTT: På Notodden har de en tid hatt en lærer Dahl som borgermester. Mannen er selvsagt NS. Han ble i sin tid satt under tiltale for sedelighets forbrytelser mot barn og avsatt som lærer. Da NS kom til makten, stakk han hodet fram igjen og ble stor mann. Han endte som borgermester på Notodden og gjorde seg helt umulig ved sine vettløse avskjedigelser av dyktige folk. Til slutt ble det for ille selv for NS, og borgermesteren ble selv avskjediget.

Møbelsnekker Otto Gjellum ble av de nazistiske myndigheter oppnevnt til formann i Jakobs menighetsråd i Oslo. Gjellum har 7 barn i sitt ekte- skap og dessuten 3 uekte barn. Men dessuten var han i besiddelse av den for fremtredende nazister nødvendige egenskap, å være en straffedømt for- bryter. Gjellum er spesialist på sedelighetsforbrytelsenes område. Han har vært dømt til 8 - åtte - års fengsel for forbrytelser mot straffelovens §§ 195, 196, 199,3 og 207, som handler om blodskam. Da Gjellums kvalifika-

gjener på sedelighetsforbrytelsenes område ble altfor godt kjent i Oslo, fant Frøyland å måtte tilbakekalle oppnevningen av mannen som formann i menighetsrådet.

Den kirkelige roklubb.

Vi har tidligere nevnt at biskop Ludvig Zwillgmeyer i Skien har anskaffet seg årer og har foretatt de første famlende tak med dem. Men det viser seg at hans høyerverdighet ennå ikke er blitt en så dyktig roer, som hans bror, "biskop" Dagfinn Zwillgmeyer på Hamar. Men Ludvig er i jevn trening, så det er en mulighet for at han i nær framtid kommer til å gå fullt og helt inn for roporten. Vi skal nevne noen av de resultater som Ludvig Zwillgmeyer oppnådde under en rotur i begynnelsen av oktober i år og som skriver seg fra hans egne opptegetninger:

"Det er ingen tegn som tyder på at kirkestriden avtar. Det drives fremdeles et utstrakt terrorvelde innen kirkemenigheten. Og mot dette formår den enkelte lojale prest intet. Vi har hatt flere tilfeller på disse kanter hvor endog N. S. medlemmer benytter illoyale prester til jordeferd. De beklager at de intet formår overfor opinionen..... Siden de som avskjediges ikke kan fjernes eller etter sakens natur ikke kan hindres i å virke, visstnok heller ikke settes i nasjonalt arbeid, er der intet vunnet ved å avskjedige dem. Da kunne disse prester bedre ha sittet i sine stillinger... Jeg har hatt endel konferanser med N.S. prester her (d.v.s. i Gjerpen). De er nokså desorientert og motløse. De synes de får for liten støtte av såvel parti som departement. Det er vanskelig å få dem til å forstå, at kirken ikke kan opptre politisk. Selv om de er klar over at en ikke kan bygge noen kirke på N.S. medlemmer nå, så forstår de vanskelig at det må være vort mål å vinne de stridende prester for oss og at kirken ikke kan gå i spissen i den omveltning som vi nå er oppe i, kirken må holde seg politisk passiv, og nøye seg med å gjøre evangeliet gjeldende i en oppreist tid. Serlig er legmannsrestene tilbøyelig til å se sin stilling som prest politisk begrunnet. De kommer derved lettere opp i vanskeligheter. De har også vanskeligere for å bli anerkjent av de embedsnedleggende og fristes derfor til å ty til politiske maktmidler. Etter mitt syn går det best med en storstilet toleranse. Så meget mer må en slik gjøres gjeldende som vi jo anerkjenner de embedsnedleggende, som gjør sitt prestearbeide, som vanderende i embedet, jfr. de artementets uttalelse av 21/10-42 : "Skulle en sette av 300 prester, som har nedlagt sine embeder, kunne en med engang oppgi statskirken". Da er det jo faktisk de embedsnedleggende som dog holder statskirken gående. En storstilet toleranse, må da bli følgen. Jeg holder på en helt upolitisk vidsynt linje innen kirken med minst mulig innblanding. Derved nøytraliseres kirkestriden, som jeg ikke tror kan nedlegges". Ja, dette var "biskopens" egne uttalelser om resultatet etter roforsøkene. Dess alt må det sies at hans høyerverdighet ikke er uten kvalifikasjoner i denne idrettsgren. Det sier ikke lite at denne forblinnede kirkelige terrorist, som har vært en av de mest nidkjære iorkjempere for å forfølge og fengsle menighetsråd og prester, nå går sterkt inn for en "storstilet toleranse". Ludvig Zwillgmeyer driver tyens nlig sin roport etter samme treningsplan som broren (Dagfinn) nyttet under sin roning på Hamar og som for hans vedkommende førte til målet : å bli avskjediget som biskop. Det er nær tvilsomt om Ludvig oppnår samme resultat - ikke på grunn av manglende energi og iver som roer, men p. gr. a. at det nå er meget vanskelig for hans overordnede å finne en nazi-prest, som er villig til å innta hans plass på Skiens bispestol.

Sokneprest Løken (n.s.) i Solum sendte den 2. okt. d. år denne innberetningen til biskopen i Skien : " Det er et meget beklagelig forhold at ikke N.S. medlemmer slutter opp om sine prester. Bagateller og dissentermentalitet delegerer og splitter. Holla er et grovt eksempel. Fra myndighetene burde sies kraftig fra, helst fra høyeste hold om at det er plikt for alle N.S. medlemmer til å slutte opp om og støtte alle sine tillitsmenn, også

prestene. Jeg tillater meg også å nevne Skien. Faktum vil vise seg å være at ingen prest i lengden holder ut med en så drepende passivitet, og la oss si ansvarsløshet. Det skulle dog innen våre rekker ikke forekomme hva man ristet til å kalle sabotasje eller "utfrysing" av egne medbetrodde og ansvarsfulle stillinger. Det viser seg hvor stor mangel det ennå er på det som Føreren kaller "nasjonal disiplin". Man merker jo dette ikke bare på unnfallenhet når det gjelder fram møte til kirkene, men også når det gjelder lagsmøter. Her ville et bestemt påbud eller en sterk appell fra høyeste hold sikkert gjøre gagnlig virkning. Jeg tillater meg å be biskopen ta seg av saken. Forholdet er ikke utpreget her i Solum, hvor fram møte er ganske bra, medlemstallet tatt i betraktning. - Heil og Sal. Løken. (sign.).

Biskop Ludvig Zwilgmeyer i Skien sendte saken videre med denne påtegning: " Vedheftede innberetning fra Løken. Den uttaler den stemning som hersker innen distriktet her, at N.S.medlemmer ikke slutter opp om kirken. Men dermed kan det i øyeblikket intet gjøres. S rlig brokete er forholdene i Holla, hvor presten også har vanskeligheter med partifellene. I Skien er det noen ledende personer innen Kristen Samling som ikke søker kirken. Å pålegge N.S.medlemmer plikt lar seg vel ikke praktisere. For øyeblikket er vanskelighetene meget store for nyordningens prester, men det er ikke mulig å skaffe den bort. Jeg tror det er nødvendig å presisere hva vi ønsker å oppnå ved å holde ut. Den linje som da melder seg for meg, er den samme som jeg tidligere har pekt på: at de embedsnedleggende prester og vi andre må bygge den norske kirke i fellesskap. Det vil si jo snarere det kan skje en utjevning dess bedre." Slik innleder man sin rotrening.

Boykottvarsler:

Billedrevyen redigeres av N.S.mannen Finn Myklegård og må derfor ikke kjøpes av hederlige nordmenn. Bladet er et typisk tysk propagandaorgan. Disse forlagene er boykottet og ingen må kjøpe bøker med disse firmaers navn, uansett om bøkens innhold og omme ser harmløst ut:

ELIX FORLAG, KAMBANS FORLAG, CENTRALFORLAGET, GUNNAR STENERSENS FORLAG, I.M. STENERSENS FORLAG, VIKING FORLAG, BEGELCKE THERAPS FORLAG, AMOS FORLAG. - GYLDENDAL NORSK FORLAG er nazistisk ledet. Nye bøker derfra er boykottet. Eldre litteratur, klassikere og skolebøker er IKKE boykottet. Nazisten LARS HANSENS samlede verker er boykottet. H. Aschehough & Co's forlag fikk i sommer nazistisk "konsulent" som etter oppdrag fra Kulturdepartementet skal kontrollere forlagets bøker. Dermed er ASCHEHOUGH'S NYE BØKER BOYKOTTET. Eldre litteratur og skolebøker er ikke boykottet.

Farlige våpen. To eldre Osloherrere, godseier Westie Egeberg og advokat Adolf Eger er arrestert etter at tyskerne hadde funnet noen haugpatroner i jeerklubbens hytte ved Bogstadvannet.

I siste nummer av Polititidende ble ti norske SSfolk (NS) etterlyst. Sjefen for førergarden er innlagt på psykiatrisk avd. Ullevold sykehus. Etter brannen på Nasjonalteatret har tyskerne arrestert skuespillerne Per Aabel, Jørn Ording og Harald Schwensen. To av teatrets andre funksjonærer er også arrestert.

I Norges legeforbunds tidsskrift (oktoberheftet, side 445) kan en lese denne annonsen: 2 norske leger, 1 i indremedicin og 1 i kirurgi, kan få stilling i tysk tjeneste ved Dnjepropetrovsk. Gode betingelser. Henv. Innenriksdepartementets Helseavdeling". Etter at den røde arme har gjenrobret Dnjepropetrovsk blir det sikkert meget vanskelig for norske nazileger å få ansettelse på gode betingelser" der.

Om kvellen den 30. sept. d. a. ble det oppdaget at det var forsvunnet innbrudd i radiolageret i Bjørntvedt forsamlingslokale i Solum ved Forsgrunn. Etter optelling av apparatene viste det seg at det manglet 167. I et annet radiolager i Solum manglet det 6 apparater. De gjenvarende apparater er flyttet til "Hirdhuset" i Skien.

Siste nytt fra frontene:

Sovjetsamveldet: Time for time rykker de røde armeer nærmere den polske og den romanske grense. Etter Kiew's befrielse, morgenen den 6. november, har russerne under sin vifteformige framrykking nord-vest, vest og syd-vest for byen fullstendig overrendt og brutt igjennom de tyske linjene. Russerne står nå, etter 11 dagers uavbrutt framrykking, vel 130 km. vest for Kiew etter erobringen av det viktige tyske støttepunkt Shitomir. Denne byen ble erobret sist lørdag. Tropper fra Shitomir har rykket fram og omgått Berditsjev, ca. 150 km. s.v. for Kiew. I nord-vestlig retning rykker flere kolonner fram over en bred front mot jernbaneknutepunktet Korosten. Her ble befridd ytterligere 50 bebodde strøk i forgårs. Ifølge siste meldinger står russerne knappe 40 km. fra byen. Berditsjev ligger 40 km. n.v. for elven Bug, hvor tyskerne har anlagt den siste forsvarslinjen i Ukraina. Fallers denne, vil russerne forholdsvis lett kunne bryte seg vei inn i Bessarabia og Romania. Ifølge diplomatiske kilder i den rumenske hovedstad skal høytstående rumenske offiserer ha anmodet den tyske overkommando å trekke sine tropper tilbake til elven Bug, da det er deres mening at den nåværende situasjon krever hurtig tilbaketrekning, forat ikke Bessarabia skal bli erobret av russerne. I kveld ble det opplyst at russerne hadde erobret over 40 bebodde strøk til vest for Kiew. Lengere nord, i Gomel området, er russerne i ferd med å omgå de tyske forsvarslinjene i Hvite Russland. Tyskerne drives tilbake til Pripet-sumpene. Russiske tropper som kommer fra syd, har avskåret jernbanelinjen fra Gomel til Warsjawa og inntatt byen Demeki, 60 km. vest for Gomel. Under kampene om denne byen hadde tyskerne 3000 falne, og russerne ødela 40 tanks og tok et stort krigsbytte. Tyskerne har nå bare en retrettjernbane fra Gomel. Denne fører i n.v. retning til Minsk. Russerne strømmer gjennom den bresje de har slått i de tyske linjer i dette område. Tyskerne har hatt store tap av menn, fly og transportvogner. Fra Moskva foreligger der ingen bekreftelse på de tyske meldinger om ny russisk offensiv nord for Krivoi Rog. I Dnjepr-buen og ved Dnjeprs nedre løp har russerne videre framgang. Likeledes på Krim, hvor nye troppestyrker er satt i land ved Kertsj.

Fra Polen foreligger meldinger om stor nervøsitet hos tyskerne. Evakueringen av Lvov er under forberedelse. Det forlyder at kun 2/3 av de tyske tropper som skal til frontene gjennom Polen, når fram. Resten blir drept eller såret av geriljatropper. I Krakow etterlyser tyskerne 500 fullstede jernbanevogner med materiell og 200 tankvogner, som er forsvunnet fra jernbanen.

Fra Italia er i de siste 2 dager meldt om patruljevirkosomhet. Været er dårlig, men allierte bombere har vært på vingene og bombet trosspetransporter, flyplasser ved Athen og skip i Egeerhavet. I Nord-Italia meldes om tysk skrekkregimente. I Milano-området har tyskerne tatt 1750 gisler, og i Torino skjøt tyskerne for et par dager siden 100 gisler. I Milano-området oppererer mellom 15- og 20000 friskaretropper. Overmåte store kunstskeer i Dominikanerklostret Monte Casino er blitt stjålet av tyskerne. Mange av de fineste kunstverker, en medaljon-samling, relikvier og 25 kasser med verdensberømte malerier er blitt fjernet. Bak den tyske front i Italia legges alt øde. Tyskerne tar med seg alt av verdi, plyndrer og ødelegger. Hele landsbyer blir satt i brann, og befolkningen jages nordover. Natt etter natt lyser det rødt over fjellene etter tyskernes ildspåsettelse. I de områder av Italia hvor den 5. arme har rykket fram, er 650 fascister fjernet fra de administrative stillinger. Prefekten i Neapel og viseprefekten ble begge avsatt, da det viste seg at de hadde samarbeidet med tyskerne. En av Italias rikeste menn, Arsielle Lauro, er blitt arrestert, likeså grev Paulo Signorini, som har kontrahert store tyske krigsleveranser. 5 professorer fra universitetet i Neapel er blitt avsatt.

De forente staters utenriksminister, Cordell Hull, uttalte seg for første gang offentlig om Moskva-konferansens resultater under en pressekonferanse i går i Washington. Etter forespørsler fra journalistene uttalte han bl.a.:

"Atlantehavsområdet står framleis ved makt. Ingen av de deltakende makter ønsket noe annet. Tysklands skjebne etter krigen er et spørsmål som må avgjøres av en stor organisasjon av de allierte makter etter krigen". Vedrørende Balkan og Østersjøstatene pekte han på Italia som eksempel på hvorledes de tre stormakter ville løse spørsmålet. Ethvert land vil selv få bestemme over sine indre anliggender når fascismen og nazismen er ryddet av veien. Han opplyste at utenrikskommissar Molotov i nær framtid ville sende en av sine framste eksperter til De forente stater for drøftelse av økonomiske og handelspolitiske saker. "Forholdet mellom oss og Sovjetsamveldet er bedret betraktelig, og en rekke meget vanskelige saker mellom våre land er i den senere tid blitt avgjort. Frukten av Moskvakonferansen begynner allerede å vise seg", uttalte Cordell Hull til slutt.

I Dalmatia er tyskerne gått til regulær offensiv mot geriljatroppene i forsøk på å gjenerobre kysten og øyene utenfor. Etter hardt tysk press har friskatene sett seg nødt til å evakuere halvøya Peljesas. Tyskerne har hatt store tap. I Slovenia har tyskerne satt inn 6 divisjoner mot friskarene. Fra jugoslavernes hovedkvarter meldes at byen Ragomirje og andre mindre byer er blitt inntatt av friskarene i Slovenia.

Krisen i Libanon er under behandling av det franske nasjonalråd i Alger. Egypten, Irak, Iran og Saud-Arabia har protestert mot arrestasjonene av de folkevalgte representanter i Libanons nasjonalforsamling. Årsaken til arrestasjonene var at regjeringen i Libanon hadde truffet forberedelser til å erklære sitt land uavhengig. Den franske høy-kommissær i Libanon påstår at han har handlet etter ordre fra De Gaulle og Nasjonalrådet. Rådet benekter dette. En kan gå ut fra at Sovjetsamveldet, England og U.S.A. er skuffet over den behandling regjeringen og Nasjonalforsamlingen i Libanon er blitt utsatt for. Dette så meget mer som både Frankrike og England har lovet Libanon full uavhengighet. Kong Iben Saud av Saud-Arabia har anmodet Churchill og Roosevelt om å gjøre sin innflytelse gjeldende. Det har vært enkelte alvorlige uroligheter i landet. 12 personer skal være drept og henimot 100 såret.

Det har ikke lyktes for Badoglio å få dannet regjering med tilslutning fra de 6 politiske vækstpartier i Italia. Disse partiene krevde kongens og kronprinsens abdikasjon, men da dette ikke ble oppnådd, har de nektet å samarbeide med Badoglio. Han har nå dannet en regjering bestående av departementssjefer.

3 tyske U-båter ble forleden senket utenfor Spanias kyst, meldes fra Spania. Den ene ble senket av et britisk marinefartøy utenfor Cadiz og de to andre utenfor Spanias nordkyst. Noen overlevende ble bragt i land av spanske fiskere. Tilfangetatte tyske U-båtmannskaper forteller at 60 % av mannskapene som ble satt inn i mai-offensiven i Atlanteren ikke er vendt tilbake.

Søndag ble Sofia angrepet av store formasjoner allierte bombere med basis i Italia. Hovedjernbanestasjonen, verksteder og lokomotivhaller ble betydelig skadet. 24 tyske jagere ble skutt ned. 9 allierte fly gikk tapt. Etter angrepet var der store fredsdemonstrasjoner i Sofia. Innenriksminister Kristow og prins Cyril inspisererte straks etter skadene. Polit og militær er satt inn mot demonstrantene.

Fra Østerrike meldes om stadig tiltakende uroligheter, vesentlig blandt arbeiderne. 30.000 tyske Gestapotropper er ankommet til Wien. De legger ikke skjul på at det er deres oppgave å holde befolkningen i sjakk. Mange østerrikere har sluttet seg til friskarene på Balkan.

Den røde hærns avis, "Den røde stjerne", rettet i forgårs et kraftig angrep mot den finske regjering. Avisen krevde Ryti's og Tanners naziregjering avsatt før fredsforhandlinger kan finne sted. Avisen gjør forskjell på det finske folk og den finske regjering. Finland har rettet en formell forespørsel til Tyskland om grunnen til at tyske tropper trekkes ut av landet. Det kan neppe herske tvil om at fredsfølerne fra Finlands side er på trappene. Tunge amerikanske bombefly har idag angrepet mål i Norge. Nærmere enkeltheter foreligger ennå ikke.